

KARTUPEĻU ŠĶIRŅU SALĪDZINĀJUMS

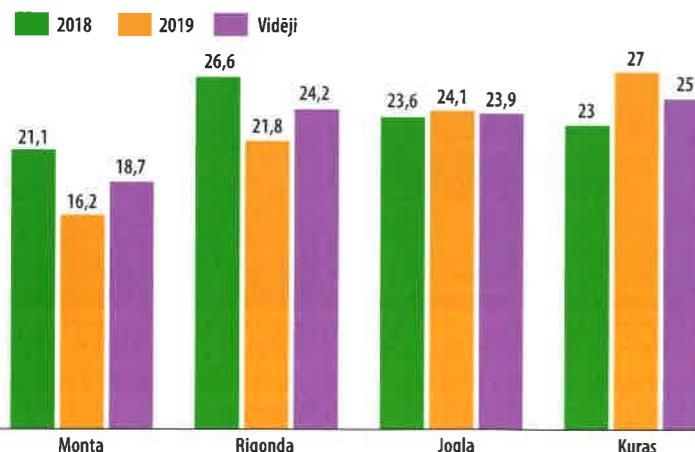
BIOLOGISKAJĀ AUDZĒŠANAS SISTĒMĀ

No plašā laukaugu sugu klāsta kartupeļi ir zināmākie, neraugoties uz to, ka mūsdienās to stādāmās platības sarukušas pieckārtīgi salīdzinājumā ar apjomiem, ko Latvijā audzēja gadsimtu mijā, – kartupeļu stādījumu platības Latvijā 2019. gadā bija 22,4 tūkst. ha ar vidējo ražību 22,4 t/ha. Mūsdieni paaudze tupeņus par otro maizi vairs nedēvē. Toties patērētāji kļuvuši prasīgāki.

LĪVJA ZARINA, Dr. agr.,
DACE PILIKSERE,
AREI Priekuļu pētniecības centrs

No selekcionāriem tiek gaidīta konkrētam mērķim paredzēta šķirne, bumbuļiem jābūt gan labai formai, gan krāsai un, protams, konkrētam ķimiskajam sastāvam. No bagātīgi pieejamā šķirņu klāsta (Latvijas šķirņu katalogā uz 01.07.2020. g. minētas 24 šķirnes) grūti izvēlēties piemērotāko. Šādā brīdi lieti noder padziļinātu pētījumu rezultāti.

Bumbuļu raža 2018–2019, t/ha

AGRO TOPS | O K T O B R I S | 2020

Kartupeļu šķirņu raksturojums pēc gatavošanas tipa

Gatavošanas tips	A�aksts
A	Vārīti bumbuļu virsma nav mainījusies, mīkstuma konsistence ir stingra, bumbuļu pārgriežot, mīkstums valgs, vaskains, nav miltainš, tā struktūra maiga, garša neitrāla, bez piegaršas. Šā tipa kartupeļu šķirnes piemērotas salātu un zupu pagatavošanai.
B	Vārīti bumbuļi ir nedaudz miltaini, bet stingri, mīkstumam maiga, nedaudz valga struktūra. Šā tipa kartupeļu šķirnes piemērotas pasniegšanai kā ēdienu piedeva vārītai vai tvaikotā veidā, var izmantot salātos un frī gatavošanai.
C	Vārīti bumbuļi ir ļoti miltaini, sausi, viegli iroši, struktūra graudaina. Šā tipa kartupeļu šķirnes piemērotas biezputru gatavošanai un cepšanai krāsnī. Var pasniegt arī kā pamatēdiena piedevu.
D	Pēc vārīšanas kartupeļi ir ļoti miltaini, pilni izīruši, rupjgraudaini. Piemēroti biezputras un biezenīzupas gatavošanai.

Šķirņu pētījums

Pateicoties Zemkopības ministrijas atbalstam un Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) projekta ietvaros, Agroresursu un ekonomikas institūta (AREI) trijos reģionos kopš 2018. gada tiek salīdzinātas četras projekta Bioloģiskai lauksaimniecībai perspektīvu, Latvijā selekcionētu kartupeļu un graudaugu šķirņu demonstrējums pieteikšanas brīdi perspektīvākas kartupeļu šķirnes, kas būtu piemērotas audzēšanai pēc bioloģiskās lauksaimniecības metodes.

Patērētāji pirmām kārtām ir ieinteresēti atrākā jauno bumbuļu ražas ieguvē, tāpēc pētāmo šķirņu sarakstā tika iekļautas divas agrīnās šķirnes – 'Rigonda', kas ir jaunākā no agrīno vietējo šķirņu klāsta un pārstāv A un B gatavošanas tipu (tabula), un jau zināma šķirne – 'Monta', kas ir B gatavošanas tipa galda kartupeļi. Respektējot faktu, ka Latvija ir viena no lielākajām bioloģiskās kartupeļu cietes ražotājvalstīm ar valsts teritorijā esošu cietes fabriku, kurai ik gadu nepieciešams aizvien pieaugašs apjoms izej-

iegūtā bumbuļu raža

Pētītās šķirnes audzētas AREI Priekuļu pētniecības centra bioloģiski sertificētos augšķēsas laukos pēc ziemas rudziem. Augsne rudenī uzarta, pavasarī veikta dziļirdināšana.

Cietes raža 2018–2019, t/ha

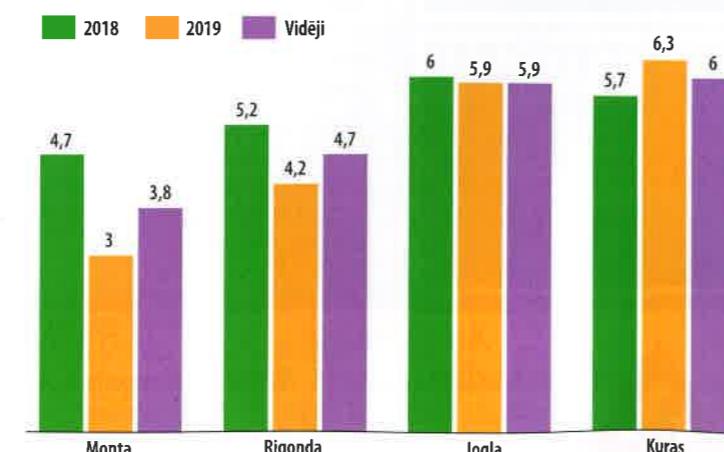

FOTO: AREI

Stabilākais cietes daudzums bumbuļos bija šķirnei 'Rigonda'.

Pētījumu rezultāti 2018. un 2019. gadā norāda uz būtisku šķirnes nozīmību stabilas ražas nodrošināšanā.

(<0,05) bumbuļu raža nekā pārējām pētītajām bija šķirnei 'Monta'.

Cietes daudzums

Stabilākais cietes daudzums bumbuļos bija šķirnei 'Rigonda', pa abiem gadiem uzrādot nenozīmigu starpību – vien 0,2%. Tā kā šī šķirne paredzēta kā galda kartupeļi, stabils ķīmiskais sastāvs ir liela priekšrocība, gatvojot pārtikas pusfabrikātus.

Savukārt pārējām šķirnēm cietes daudzuma starpība pa gadiem svārstās no 1,1% ('Jogla') līdz 3,8% ('Monta'), un tas jau var būt apgrūtinājums saimniecēm, kuras, gatavojojot ēdienu, nemēdz stāvēt pie katla, to uzraudgot.

Cietes ražas rādītāji abām cietes ražšanai paredzētajām šķirnēm 'Joglai'un 'Kuras' vidēji abos gados bija līdzīgi – attiecīgi 5,9 un 6 t/ha. Tomēr 'Jogla' salīdzinājumā ar 'Kuras' ir pārāka, jo tai cietes raža pa gadiem faktiski nav svārstījusies. Šis fakts netieši norāda uz to, ka vietējos apstākļos veidota šķirne spēj labāk pielāgoties vietējiem apstākļiem, neraugoties uz klimatisko apstākļu atšķirībām.

Izvēloties šķirnes audzēšanai pēc bioloģiskās lauksaimniecības metodes, viens no galvenajiem priekšnoteikumiem ir piemērotas šķirnes izvēle, un tai jāizveido vismaz 20 tonnu raža no katra hektāra. Šajos pētījumos jau izkristalizējies, ka diemžēl šķirne 'Monta' bioloģiskās lauksaimniecības sistēmas laukos no pārējām ražības rādītajos atpaliek gan Kurzemē, gan Vidzemē. □

EasyDrill vispusīgākā sējmašīna tirgū

Īpaši piemērota darbam tiešā sējā, minimālās apstrādes vai tradicionālās apstrādes tehnoloģijā.

- Tandēma sēklas iestrādes mehānisms ar spiedienu uz augsnī 0-250 kg
- Nodrošina iespēju sēt līdz 4 dažādiem produktiem 2 dažādos dzīlumos
- Zema nepieciešamā traktora jauda
- Universāla un precīza

GRAINTECH

Piedāvājam arī graudu pirmsapstrādes iekārtas - kaltes silosus, transporta un tīrišanas iekārtas.

Web: www.graintech.lv
E-pasts: info@graintech.lv

Ulfs Mētriņš 294998
Kārlis Mētriņš 294649